

ISSN 2544-591X

MONITOR JAPOŃSKI

STYCZEŃ 2019

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność tego kraju w regionie Europy Środkowej i w Unii Europejskiej.

Materiał opracował dr Marcin Socha – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR JAPOŃSKI

STYCZEŃ 2019

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

4 stycznia: Korea Południowa domaga się przeprosin od japońskiego Ministerstwa Obrony. MO Korei Południowej domaga się przeprosin od japońskiego rządu, oskarżając Siły Samoobrony o prowokacyjne działania. Władze w Seulu twierdzą, że w grudniu japońskie samoloty dokonały przelotu na niskiej wysokości zagrażającej bezpieczeństwu koreańskich okrętów na Morzu Japońskim. Jednocześnie przedstawiciele ministerstwa zaprzeczają oskarżeniom o użycie radaru kontroli ognia w celu namierzenia japońskich jednostek. Tymczasem ministrowie spraw zagranicznych obu państw doszli do wniosku, że spór pomiędzy Ministerstwami Obrony należy jak najszybciej zakończyć dla dobra dalszych relacji sojuszniczych.

6 stycznia: rząd przygotowuje odpowiedź na próby zajęcia aktywów japońskich firm w Korei Południowej. Premier Abe zlecił odpowiednim ministerstwom przygotowanie środków opartych na prawie międzynarodowym, które mają stanowić odpowiedź na próby zajęcia aktywów japońskich firm, w związku z wyrokami dotyczącymi odszkodowań dla pracowników wykorzystywanych w okresie okupacji.

8 stycznia: Japonia i Indie rozwijają dialog ds. bezpieczeństwa. Podczas spotkania ministrów spraw zagranicznych w Nowym Delhi ministrowie spraw zagranicznych Japonii i Indii potwierdzili plany uruchomienia ministerialnego dialogu ds. bezpieczeństwa w celu rozwijania współpracy w obszarach cyberbezpieczeństwa i obrony w przestrzeni kosmicznej. Dialog będzie rozszerzeniem

IMPAS W ROZMOWACH Z ROSJĄ I KOREĄ POŁUDNIOWĄ

Wydarzenia minionego miesiąca koncentrują się wokół pogorszenia relacji japońsko-koreańskich. Po serii wzajemnych oskarżeń Japonia zerwała rozmowy robocze dotyczące incydentu na Morzu Japońskim. Najważniejszym wydarzeniem była wizyta premiera Abe w Rosji, która ostudziła nadzieję japońskiej administracji na szybki postęp w dialogu dotyczącym Kuryli Południowych.

dotychczasowej współpracy i podniesieniem obecnego formatu 2+2 do rangi ministerialnej.

9 stycznia: Japonia próbuje otworzyć dialog z władzami w Seulu na temat odszkodowań dla koreańskich pracowników. Władze w Tokio zabiegają o otwarcie rozmów z rządem Korei Południowej w związku z niekorzystnymi dla japońskich firm wyrokami sądowymi. Jest to reakcja na decyzję koreańskich sądów zezwalającą na zajęcie aktywów firm Nippon Steel i Sumitomo Metal Corp., które odmówiły wypłaty odszkodowań dla koreańskich pracowników wykorzystywanych w latach 1910-1945. Prawnicy reprezentujący poszkodowanych zwrócili się o zajęcie udziałów Nippon Steel w ramach wspólnej inwestycji z koreańskim producentem stali POSCO. Japońskie władze nie zgadzają się z decyzją sądu zezwalającą na zajęcie aktywów, nazywając ją pogwałceniem prawa międzynarodowego i obowiązujących umów dwustronnych.

9 stycznia: Stany Zjednoczone powinny wspierać japońskie dążenia do podpisania traktatu pokojowego z Rosją. Kawai Katsuyuki, specjalny doradca przewodniczącego PLD Abe Shinzō ds. polityki zagranicznej w jednym z wywiadów stwierdził, że władze w Waszyngtonie powinny wspierać podpisanie traktatu pokojowego pomiędzy Japonią a Rosją. Zbliżenie japońsko-rosyjskie należy traktować jako „narzędzie przeciwstawienia się rosnącemu zagrożeniu ze strony Chin”. Komentarz ten został określony jako skandaliczny i oburzający przez przedstawicieli rosyjskiego MSZ. Japoński doradca potępił również ekspansjonistyczne zachowanie Chin na morzach Wschodniochińskim i Południowochińskim.

10 stycznia: Rosja protestuje w związku z wypowiedziami premiera Abe dotyczącymi Kuryli Południowych. Premier Abe Shinzō, tuż przed rozpoczęciem rozmów terytorialnych dotyczących sporu terytorialnego stwierdził, że po powrocie dwóch spornych wysp do Japonii mieszkający na nich rosyjscy obywatele nie będą musieli ich opuszczać, lecz „będą musieli zaakceptować, że zwierzchność nad ich miejscami zamieszkania ulegnie zmianie”. Rosyjskie MSZ natychmiast wezwało japońskiego ambasadora i wyraziło oburzenie w związku z komentarzami premiera, które zdaniem rosyjskiego rządu zaprzeczają dwustronnym porozumieniom (które nie mówią nic o przekazaniu zwierzchności) oraz przedstawiają fałszywy obraz postępu w negocjacjach pokojowych. Władze w Moskwie oskarżyły japoński rząd o próbę sztucznego podgrzania atmosfery przed rozpoczęciem rozmów.

10 stycznia: prezydent Korei Południowej oskarża japoński rząd o próbę upolitycznienia procesów wytoczonych japońskim firmom. W odpowiedzi na japońską próbę otwarcia dialogu dotyczącego wyroków dla japońskich firm, prezydent Korei Południowej Moon Jae In oskarżył władze w Tokio o próbę upolitycznienia procesów o odszkodowania dla koreańskich pracowników

przymusowych. Prezydent Korei Południowej wezwał do respektowania wyroków sądowych i zaakceptowania rozdziału władzy sędziowskiej i wykonawczej. Zdaniem prezydenta Moona japoński rząd nie może zrobić nic w celu zmiany decyzji koreańskich sądów, dlatego też powinien przyjąć „bardziej pokorną postawę”. Koreański przywódca nie przedstawił również, kroków jakie jego rząd ma zamiar podjąć w związku z zaistniałym konfliktem. Przedstawiciel japońskiego rządu już następnego dnia odrzucił stanowisko koreańskiego przywódcy, nazywając je próbą przerzucenia odpowiedzialności na japońskie władze. Sekretarz Gabinetu Suga Yoshihide stwierdził, że władze w Tokio nie otrzymały odpowiedzi na prośbę o otwarcie dialogu dotyczącego wyroków.

10 stycznia: skandal związany z wypłatą świadczeń dla bezrobotnych. Na przestrzeni ostatnich 15 lat japoński rząd nie wypłacił świadczeń w wysokości ok. 500 milionów USD dla ponad 10 milionów obywateli. Powodem zaniżenia świadczeń, był błędny sposób zbierania informacji o osobach bezrobotnych, przez co część osób pozostających tymczasowo bez pracy nie została zakwalifikowana do otrzymania pełnych świadczeń. Biurokraci z Ministerstwa Pracy mieli ukrywać błędy w przeprowadzonych badaniach od roku 2004. Ministerstwo zapowiedziało przeprowadzenie wewnętrznego dochodzenia, które ma zbadać skalę zaniedbań. Rząd ma wypłacić zaległe świadczenia, lecz będzie to wymagało zmian w budżecie na 2019r.

12 stycznia: Japonia i Francja będą kontynuować dialog dotyczący bezpieczeństwa morskiego. Szefowie MSZ obu krajów zapowiedzieli otwarcie konsultacji na szczeblu ministerialnym, dotyczących bezpieczeństwa morskiego oraz środowiska naturalnego. Współpraca jest najprawdopodobniej związana z rosnącą pozycją Chin oraz możliwością wycofania się Stanów Zjednoczonych z regionu Azji i Pacyfiku. Ministrowie wyrazili zaniepokojenie sytuacją na morzach Wschodniochińskim i Południowochińskim oraz zagrożeniem ze strony Korei Północnej. Dialog będzie dotyczył takich kwestii jak swoboda żeglugi, zrównoważony rozwój oraz problem plastikowych odpadów. Francuska armia oraz japońskie Siły Samoobrony będą organizować wspólne manewry wojskowe.

12 stycznia: Japonia i Wielka Brytania nawiążą współpracę dotyczącą bezpieczeństwa morskiego. Premier Abe Shinzō i premier Theresa May podjęły decyzję o zacieśnieniu współpracy dotyczącej bezpieczeństwa morskiego. Przywódcy obu państw sprzeciwiają się próbom zmiany porządku międzynarodowego oraz naruszenia równowagi sił przy pomocy siły. Dzięki nawiązanej współpracy siły zbrojne obu państw będą organizować wspólne ćwiczenia wojskowe w regionie Indopacyfiku.

15 stycznia: rząd w Moskwie twierdzi, że Japonia musi uznać wynik II Wojny Światowej. Po spotkaniu ministrów spraw zagranicznych, Siergiej Ławrow

stwierdził, że Japonia musi uznać zwierzchność Rosji nad Kurulami Południowymi przed kontynuowaniem rozmów pokojowych. Przynależność Kuryli Południowych do Federacji Rosyjskiej nie będzie przedmiotem rozmów. Japonia powinna również zazaprzestać stosowania nazwy „Terytoria Północne”. Władze w Moskwie nie są zadowolone ze stanu współpracy międzynarodowej, a przede wszystkim aktywności na forum Organizacji Narodów Zjednoczonych. Japonia nie głosuje za projektami popieranymi przez Federację Rosyjską. Rosyjski minister odniósł się również do jego zdaniem nieudanych prób zmierzających do przyspieszenia rozwoju gospodarczego Kuryli Południowych i Syberii przy współpracy z Japonią. Obszarami, które wymagają dalszego postępu jest wzrost japońskich inwestycji, liberalizacja handlu oraz zniesienie ograniczeń wizowych.

17 stycznia: Japonia i Stany Zjednoczone będą współpracować w nowych obszarach bezpieczeństwa. Japoński minister obrony Iwaya Takeshi oraz pełniący obowiązki sekretarza obrony Stanów Zjednoczonych Patrick Shanahan podjęli decyzje o wzmocnieniu współpracy w zakresie cyberbezpieczeństwa oraz obrony w przestrzeni kosmicznej. Pomimo pogarszających się relacji dwustronnych Japonii z Koreą Południową, konieczne jest zacieśnianie współpracy sojuszniczej w związku z zagrożeniem ze strony Korei Północnej oraz rosnącą pozycją Chin. Było to pierwsze spotkanie na szczeblu ministerialnym po ustąpieniu ze stanowiska sekretarza James'a Mattisa. Rozszerzenie współpracy jest spójne z nową strategią bezpieczeństwa przyjętą przez premiera Abe Shinzō.

21 stycznia: rosyjscy nacjonaliści protestują przeciwko oddaniu Kuryli Południowych. Kilka dni przed szczytem Abe-Putin w centrum Moskwy kilkaset osób protestowało przeciwko zwrotowi Kuryli Południowych do Japonii. Protesty przed japońską ambasadą zostały zorganizowane przez nacjonalistycznych polityków sprzeciwiających się otwarciu rozmów terytorialnych z Japonią.

21 stycznia: Japonia kończy rozmowy dotyczące incydentu namierzenia samolotu Sił Samoobrony. Ministerstwo Obrony opublikowało „ostateczne stanowisko” dotyczące grudniowego incydentu na Morzu Japońskim, kończąc oficjalne rozmowy robocze z ministerstwem Korei Południowej. Ministerstwo udostępniło również zapis radaru samolotu Sił Samoobrony, który ma wskazywać na to, że jednostka była namierzana przez koreańskie radary. W stanowisku ministerstwa można przeczytać, że analiza danych potwierdziła, że samolot zwiadowczy P-1 był kilkakrotnie namierzany przez radar kierowania ogniem niszczyciela STIR-180 należącego do marynarki Korei Południowej. Zdaniem japońskiego ministerstwa podobne działania są równoznaczne z „symulacją ataku”, która nie powinna mieć miejsca na mocy podpisanych porozumień. W oświadczeniu możemy również przeczytać, że Korea Południowa zaprzecza faktom i odmawia wspólnej weryfikacji dowodów. Dlatego też, kontynuacja wspólnego dialogu wysokiego szczebla

z władzami w Seulu jest bezcelowa. Jednocześnie japońskie ministerstwo potwierdza kluczowe znaczenie współpracy strategicznej między Koreą Południową, Japonią i Stanami Zjednoczonymi. W odpowiedzi władze Korei Południowej wyraziły ubolewanie z powodu opuszczenia rozmów przez Japonię. Ich zdaniem nagrania udostępnione przez japońskie MO nie zawierają potrzebnych informacji takich jak czas rejestracji fal radaru oraz ich rodzaj.

23 stycznia: szczyt Abe-Putin nie przynosi oczekiwanych rezultatów. Po chłodnym spotkaniu na szczeblu ministerialnym w atmosferze zaostrenia relacji dyplomatycznych styczniowa wizyta premiera Abe w Moskwie i spotkanie z prezydentem Putinem nie przyniosły przełomu. Przywódcy przyznali, że zakończenie sporu terytorialnego jest trudnym wyzwaniem wymagającym długotrwałych negocjacji. Podjęto decyzję o intensyfikacji dialogu pokojowego opartego na deklaracji z roku 1956 oraz wzmocnieniu współpracy gospodarczej na Kurylach Południowych. Rosyjski przywódca uzależnia osiągnięcie porozumienia od rozwiązania kluczowych różnic oraz uzyskania akceptacji społeczeństwa. Prezydent Putin naciskał również na zwiększenie handlu z Japonią do wartości 30 miliardów USD.

24 stycznia: przemówienie premiera Abe w Davos. Premier Abe ma zamiar wykorzystać przewodnictwo w grupie G-20 do odbudowy zaufania do systemu handlu międzynarodowego oraz wzmocnienia współpracy zmierzającej do walki z globalnym ociepleniem. Premier promuje Japonię jako strażnika wolnego i otwartego handlu opartego na prawie międzynarodowym. Szef japońskiego rządu wezwał uczestników dialogu do podjęcia działań zmierzających do budowy efektywnego, przejrzystego i sprawiedliwego systemu handlowego, respektującego zasady ochrony własności intelektualnej oraz obejmującego sektory e-commerce i zamówień publicznych. Premier wezwał również do reformy Światowej Organizacji Handlu, która została zablokowana przez konflikt Chin i Stanów Zjednoczonych. Stanowisko premiera Abe zostało osłabione przez nieobecność przywódców z Francji, Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych.

24-25 stycznia: dalszy ciąg oskarżeń pomiędzy MO Korei Południowej i Japonii. Korea Południowa twierdzi, że japoński samolot patrolowy, biorący udział w grudniowym incydencie stosował prowokacyjne manewry, lecąc na zbyt niskiej wysokości. Podobne przypadki miały mieć miejsce w dniach 18-22 grudnia. Koreański minister obrony zagroził, że w przyszłości podobne działania spotkają się z użyciem siły przez koreańską flotę. Japoński Minister Obrony odrzucił oskarżenia twierdząc, że samolot Sił Samoobrony nigdy nie znalazł się w odległości mniejszej niż 500 metrów od koreańskich niszczycieli i leciał na wysokości powyżej 150 metrów. W odpowiedzi koreańskie MO udostępniło zdjęcia przedstawiające niski lot japońskiego samolotu patrolowego. Japońska jednostka miała lecieć na

wysokości 60 metrów. Zdaniem japońskiego MO lot przebiegał na bezpiecznej wysokości zgodnie z międzynarodowymi normami, a fotografii nie można traktować jako dowodu w sprawie. Wymiana oskarżeń doprowadziła do pogorszenia dialogu na szczepku ministrów spraw zagranicznych. Podczas spotkania ministra Kōno Tarō z minister Kang Kyung Wha podczas szczytu w Davos szefowie MSZ nie osiągnęli postępu w sprawie incydentu morskiego oraz kar nałożonych na japońskie firmy.

28 stycznia: japoński minister spraw zagranicznych wzywa rząd Korei Południowej do respektowania obietnic i umów międzynarodowych. Japoński minister spraw zagranicznych wezwał rząd w Seulu do honorowania obietnic i dwustronnych porozumień dotyczących przymusowej pracy oraz wykorzystywania kobiet w czasach japońskiej okupacji. Minister Kōno odniósł się do porozumień dwustronnych podpisanych w latach 1965 oraz 2015, które miały rozwiązać problem zadośćuczynienia dla pracowników koreańskich oraz kwestię „kobiet pocieszycielek”.

30 stycznia: Stany Zjednoczone zatwierdzają sprzedaż systemu obrony antyrakietowej Egida dla Japonii. Stany Zjednoczone zatwierdziły sprzedaż dwóch systemów obrony przeciwrakietowej Egida o łącznej wartości 2,15 miliardów USD. Instalacje mają zostać rozmieszczone w prefekturach Akita i Yamaguchi do roku 2023. System obrony przeciwrakietowej jest odpowiedzią na zagrożenie ze strony Korei Południowej. Transakcja od dłuższego czasu jest krytykowana przez władze w Moskwie, które uznają japońskie pociski antybalistyczne jako część amerykańskiej tarczy antyrakietowej.

30 stycznia: japońscy politycy naciskają na podjęcie działań odwetowych przeciwko Korei Południowej. Członkowie Partii Liberalno-Demokratycznej wzywają rząd do podjęcia działań przeciwko Korei Południowej w związku z pogarszającymi się relacjami dotyczącymi incydentu morskiego i polityki historycznej. Podczas spotkania partii urzędujący Ambasador Japonii w Korei Południowej, Nagamine Yasumasa przedstawił stan relacji dwustronnych, naciskając na konieczność pozostania w dialogu z Seulem. Po jego wystąpieniu do głosu doszli nacjonalistyczni członkowie PLD, którzy domagają się podjęcia zdecydowanych działań wymierzonych w Koreę Południową w tym odwołania japońskiego ambasadora i obrony interesów japońskich firm. Jak na razie nie ma jeszcze zgody większości członków partii na tak drastyczne środki.

30 stycznia: zatwierdzenie referendum w sprawie bazy wojskowej na Okinawie. Zgromadzenie ogólne prefektury Okinawa zatwierdziło referendum dotyczące przeniesienia bazy wojskowej do Henoko. Niektóre okręgi wyborcze

opowiedziały się przeciwko organizacji referendum, które nie jest uznawane przez władze centralne. Gubernator Tamaki Denny liczy na wprowadzenie rewizji w projekcie przeniesienia bazy wojskowej. W referendum, mieszkańcy Okinawy będą mogli odpowiedzieć, czy popierają projekt przeniesienia bazy wewnątrz prefektury.

II. JAPONIA I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

15 stycznia: inauguracja obchodów 100. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych w ambasadzie Japonii. Ambasada Japonii w Polsce zorganizowała przyjęcie z okazji setnej rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między Japonią i Polską. W uroczystości wzięli udział parlamentarzyści z Japońsko-Polskiej Grupy Parlamentarnej Izby Reprezentantów (przewodniczący Nukaga Fukushima, sekretarz generalny Kitamura Seigo oraz sekretarz Kihara Minoru), członkowie polskiego Sejmu i Senatu: wicemarszałek Sejmu Beata Mazurek, wicemarszałek Sejmu Ryszard Terlecki, wicemarszałek Senatu Michał Seweryński, przedstawiciele polskiego rządu, osoby zaangażowane w wymianę japońsko-polską oraz przedstawiciele społeczności japońskiej w Polsce. Ambasador Japonii w Polsce Kawada Tsukasa wyraził uznanie dla prężnie rozwijającej się japońsko-polskiej wymiany parlamentarnej. W związku z rocznicą nawiązania stosunków dyplomatycznych w roku 2019 w Polsce i Japonii zostanie zorganizowanych wiele wydarzeń kulturalnych, naukowych, politycznych i gospodarczych.

25 stycznia: wizyta delegacji Japońsko-Polskiej Grupy Parlamentarnej Izby Reprezentantów oraz inauguracja obchodów stulecia nawiązania stosunków dyplomatycznych między Japonią i Polską. W dniach 14-18 stycznia delegacja Japońsko-Polskiej Grupy Parlamentarnej Izby Reprezentantów na czele z przewodniczącym Nukagą Fukushima złożyła wizytę w Polsce na zaproszenie Polsko-Japońskiej Grupy Parlamentarnej w Sejmie RP. Członkowie delegacji wzięli udział w przyjęciu inauguracyjnym obchody stulecia nawiązania stosunków dyplomatycznych między Polską a Japonii oraz odbyli szereg spotkań z członkami Polsko-Japońskiej Grupy Parlamentarnej w Sejmie RP, w tym z jej przewodniczącą Dorotą Arciszewską-Mielewczyk, a także z wicemarszałek Sejmu Beatą Mazurek, marszałkiem Senatu Stanisławem Karczewskim, przewodniczącym Polsko-Japońskiej Grupy Senackiej Michałem Seweryńskim, podsekretarzem stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Maciejem Langiem i podsekretarzem stanu w Ministerstwie Przedsiębiorczości i Technologii Tadeuszem Kościńskim. Członkowie delegacji zwiedzili Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha w Krakowie oraz spotkali się ze studentami japonistyki

Uniwersytetu Warszawskiego i Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wizyta została zorganizowana w ramach rozpoczęcia uroczystości związanych z setną rocznicą nawiązania stosunków dyplomatycznych pomiędzy Polską a Japonią.

31 stycznia: nowy ambasador Japonii na Ukrainie. Misję dyplomatyczną na Ukrainie rozpoczął Kurai Takashi. Listy uwierzytelniające zostały przyjęte przez ukraińskiego wiceministra spraw zagranicznych. Ambasador Kurai wcześniej stał na czele ambasady w Pakistanie. Przed objęciem stanowiska ambasadora pełnił funkcję ministra w placówkach dyplomatycznych w Wiedniu, Korei Południowej oraz Rosji.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

6 stycznia: Japonia negocjuje zniesienie ograniczeń eksportowych przez Tajwan. Po tym jak premier Abe Shinzō zabiegał o zniesienie ograniczeń importowych nałożonych na japońską żywność w Chinach, uwaga japońskiej dyplomacji skupiła się na Tajwanie. Prezydent Tajwanu Tsai Ing-wen zapowiedziała, że jej rząd szuka rozwiązania problemu w relacjach handlowych z Japonią, powstałego w wyniku wprowadzenia zakazu importu produktów rolno-spożywczych z ponad 5 japońskich prefektur w wyniku katastrofy elektrowni Fukushima I. W listopadzie mieszkańcy Tajwanu w referendum opowiedzieli się za utrzymaniem embarga. Japonia jest trzecim największym partnerem handlowym Tajwanu.

7 stycznia: rekordowa wartość rynku japońskich filmów animowanych. W roku 2018 wartość rynku animacji w Japonii przekroczyła 19,5 miliarda USD. Wartość rynku została obliczona na podstawie badania wśród 150 firm produkujących filmy animowane. Firmy osiągnęły największy zysk dzięki ekspansji globalnej, polegającej na przychodach z wyświetleń i marketingu poza granicami Japonii.

13 stycznia: pierwsze efekty uruchomienia CPTPP odczuwalne w Japonii. Kanadyjscy producenci wołowiny mają zamiar skorzystać z ograniczenia ceł na ich produkty w Japonii. W Ambasadzie Kanady w Tokio zorganizowano prezentację produktów dla importerów i dostawców połączoną z degustacją. Liczba zainteresowanych była trzykrotnie wyższa niż w poprzednich latach. Rząd Kanady liczy na zwiększenie eksportu mięsa wołowego i wieprzowego, żyta oraz oleju rzepakowego. Kanadyjscy eksporterzy liczą na przejęcie części klientów zaopatrywanych przez dostawców ze Stanów Zjednoczonych, które nie przystąpiły do porozumienia transpacyficznego. Inni członkowie CPTPP również przygotowują się do zwiększenia eksportu produktów spożywczych na japoński rynek. Nowa Zelandia liczy na wzrost eksportu warzyw i owoców.

11 stycznia: rekordowa liczba turystów odwiedzających Japonię. W roku 2018 Japonię odwiedziła liczba ponad 31 milionów turystów (wzrost o 8,7% w porównaniu z poprzednim rokiem). Liczba turystów rośnie nieprzerwanie od siedmiu lat. Wzrost liczby odwiedzających jest związany z poluzowaniem regulacji wizowych dla podróżujących z Rosji, Indii i Filipin oraz aktywnej promocji zagranicznej. Ministerstwo Ziemi, Infrastruktury, Transportu i Turystyki dąży do przyciągnięcia 40 milionów odwiedzających rocznie do roku 2020. Wpływy do budżetu mają być jeszcze większe, ponieważ od stycznia tego roku Japonia pobiera od każdego turysty opuszczającego kraj podatek w wysokości 1000 yenów (9 USD).

25 stycznia: wizyta Papieża Franciszka w Nagasaki i wzrost zainteresowania inwestorów. Wartość akcji firm powiązanych z miastem Nagasaki nieoczekiwanie wzrosła po tym jak Papież Franciszek zapowiedział zorganizowanie pierwszej od 40 lat wizyty papieskiej w Japonii. Papież ma odwiedzić Nagasaki i Hiroshimę, czyli miejsca w których użyto bomb atomowych w roku 1945. Nagasaki jest kolebką japońskiego chrześcijaństwa od przybycia pierwszych misjonarzy w XVI wieku.

27 stycznia: firma Asahi przejmuje kolejną europejską markę piwa. Największy japoński producent i dystrybutor napojów, firma Asahi zakupi markę i linie produkcyjne brytyjskiej firmy Fuller Smith & Turner's o wartości ponad 325 milionów USD. Brytyjki browar słynie ze sprzedaży piwa marki London Pride. Transakcja obejmuje zakup browarów Griffin w Londynie. Firma Fuller nadal będzie właścicielem marki a firma Asahi uzyska licencję na jej globalne wykorzystanie.

KOMENTARZ

1. Podobnie jak w grudniu styczniowe wydarzenia zostały zdominowane przez pogorszenie relacji japońsko-koreańskich. Wyroki koreańskiego Sądu Najwyższego oraz sądów apelacyjnych przyznające odszkodowania dla koreańskich pracowników wykorzystywanych przez japońskie przedsiębiorstwa w okresie rządów kolonialnych 1910 - 1945, wywołały głęboki konflikt na najwyższych szczeblach dyplomatycznych. Po tym jak koreańskie sądy pozwoliły na zajęcie aktywów japońskich firm, rząd premiera Abe Shinzō postanowił otworzyć oficjalny dialog rządowy w tej sprawie. Tym razem jednak, prezydent Korei Południowej wyraźnie nie wykazuje chęci do rozpoczęcia rozmów, oskarżając władze w Tokio o próbę upolitycznienia niezależnych wyroków. Zdaniem prezydenta Moona japoński rząd nie może nic zrobić w celu zmiany decyzji koreańskich sądów, dlatego też powinien przyjąć „bardziej pokorną postawę”. Koreański przywódca pokazał, że nie zależy mu na szybkim rozwiązaniu sporu odmawiając podjęcia działań i przychylenia się do japońskiej prośby o otwarcie dialogu rządowego. Prezydent Moon uzależnia podjęcie dalszych kroków,

od wyników śledztwa związanego z oskarżeniami pod adresem poprzedniej administracji prezydent Park Geun Hye, której rząd miał celowo opóźnić działanie sądów badających sprawy wykorzystywania koreańskich pracowników w czasach japońskiej okupacji. Wygląda na to, że wyroki sądowe nakazujące wypłatę odszkodowań przez japońskie firmy są niezwykle wygodnym narzędziem antagonizacji japońskiego rządu oraz budowy poparcia wśród koreańskiej opinii publicznej, opartego na antyjapońskich sentymentach oraz niechęci do poprzedniej administracji prezydent Park.

2. Ministrowie Spraw Zagranicznych również nie są w stanie złagodzić sporu pomiędzy Ministerstwami Obrony, wywołanego przez incydent na Morzu Japońskim. Przedstawiciele resortów obrony zaprezentowali własne, odmienne wersje zdarzeń, które doprowadziły do incydentu. Japonia oskarża Koreę Południową o namierzanie samolotu Sił Samoobrony przy pomocy radaru sterowania ogniem, natomiast Korea Południowa mówi o prowokacyjnych, niskich lotach japońskich samolotów, które mogą zagrażać jej okrętom. Seria wzajemnych oskarżeń osiągnęła krytyczny punkt, kiedy Japonia wydała ostateczne oświadczenie w sprawie incydentu i zrezygnowała z dalszych rozmów roboczych a Korea Południowa zagroziła użyciem siły w przypadku podobnych incydentów. Tradycyjnie, siłą która popycha Tokio i Seul do zacieśniania współpracy sojuszniczej są Stany Zjednoczone, co można było zobaczyć podczas spotkania japońskiego ministra obrony i nowego sekretarza obrony Stanów Zjednoczonych.
3. Najważniejszym wydarzeniem w styczniu była wizyta premiera Abe w Moskwie, która nie przyniosła jednak przełomu w negocjacjach pokojowych. Przywódcy przyznali, że zakończenie sporu terytorialnego jest trudnym wyzwaniem wymagającym długotrwałych negocjacji. Premier Abe ponownie mówił o determinacji obu liderów do osiągnięcia porozumienia. Rosyjski prezydent podobnie jak szef MSZ uzależnia podpisanie traktatu terytorialnego od rozwiązania kluczowych różnic oraz uzyskania akceptacji społeczeństwa. Do pogorszenia atmosfery w dialogu japońsko-rosyjskim przyczyniły się komentarze doradcy premiera Abe, łączące negocjacje pokojowe z polityką antychińską oraz wypowiedzi samego premiera, który mówił o zmianie przynależności terytorialnej dwóch spornych wysp. Warto również zwrócić uwagę na wzrost nastrojów nacjonalistycznych w Federacji Rosyjskiej w związku z otwarciem negocjacji dotyczących sporów terytorialnych. Jeśli chodzi o prognozowanie dalszego biegu rozmów pokojowych znacznie ciekawsze okazało się wcześniejsze spotkanie ministrów spraw zagranicznych Japonii i Rosji. Minister Siergiej Ławrow przedstawił oczekiwania rosyjskiej dyplomacji przed dalszymi rozmowami. W celu osiągnięcia porozumienia Japonia musi uznać zwierzchność Rosji nad Kurulami, zaprzestać stosowania nazwy „Terytoria Północne”, wspierać Moskwę na forum Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz zwiększyć pomoc gospodrczą i ilość inwestycji na Syberii. Rosji zależy również na liberalizacji handlu i ruchu wizowego.

Przy tak ambitnych oczekiwaniach nie wygląda na to, że w najbliższym czasie można oczekiwać przełomu w negocjacjach dotyczących częściowego zwrotu Kuryli Południowych do Japonii.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

